

DOI: 10.31866/2616-7581.5.1.2022.258153

УДК 78.021.2:005.51]:78.036.9(477)

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ МИСТЕЦЬКОГО ПРОЄКТУ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО «JAZZ KOLO» І. ЗАКУСА: ОСВІТНІЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

Тетяна Пістунова

доцент кафедри музичного мистецтва;

ORCID: 0000-0002-8418-9044; e-mail: tetanapistunova@ukr.net

Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна

Анотація

Мета дослідження – проаналізувати практичний досвід музикантів, виконавців, учасників мистецького проєкту; вивчити питання стратегічного планування мистецької діяльності та подальшої інтерактивної реалізації в українському музичному просторі на прикладі творчого проєкту «Jazz Kolo». У статті розглянуто особливості формування стратегії в організації мистецького проєкту, взаємовпливи та взаємозв'язки параметрів існування та розвитку структури з використанням демократичних підходів до діалогу між учасниками мистецької команди. Виявлено можливості використання результатів дослідження у неформальній освіті музикантів. **Методологія дослідження.** В роботі застосовано загальнонаукові методи та підходи, зокрема: системний підхід – для структурування та узагальнення стратегії організації творчого проєкту; аналітичний – для вивчення наукового та практичного досвіду означеної проблеми; аксіологічний – для виявлення значення синтезу мистецьких, культурологічних та спеціальних фахових питань. **Наукова новизна дослідження** полягає у вивченні мистецького проєкту в українському музичному просторі як комплексного явища; обґрунтовано компоненти стратегічного планування проєкту (мистецькі виконавські експерименти, освітні та соціальні функції, міжнародна адаптація та комунікація, ведення суміжної діяльності для створення фінансового підґрунтя, мобільності та ефективності існування, створення контенту на ринку культурно-мистецьких послуг). **Висновки.** Комплексний підхід до створення моделі організації мистецького проєкту, система взаємодії різних культурних середовищ, активний обмін музичною інформацією між країнами, учасниками проєкту збагатили команду «Jazz Kolo» і довели, що у формуванні стратегічного плану будь-якого мистецького бізнес-проєкту можливо досягнути успіху в його реалізації, використовуючи децентралізовану модель групової комунікації, підпорядковану ідеї та відповідній структурі команди.

Ключові слова: джаз; мистецький проєкт; стратегічне планування; модель проєкту; ансамблеве музикування

Вступ

Виклики сьогодення, що стають перед музикантами на початку XXI ст., змінили пріоритети митців, їх колаборацію в музичному просторі з соліста, ансамбліста, оркестранта на універсального виконавця, що поєднує в собі якості лідера, творчого та ідейного натхненника і менеджера мистецтва. Це унікальне явище в діяльності музикантів, виконавців реалізовано в артпрактиках мистецьких творчих об'єднань, які мають різноманітні структурні моделі, своєрідні цілі та стратегічні плани організації, відповідне бачення ролі лідера в формуванні творчої та бізнес-мети. У світовому мистецькому середовищі приклади організації проекту групою митців непоодинокі, вони мають на меті інтегруватися в мистецький простір і будувати структуру організації за своїми творчими завданнями, що допомагає реалізовувати експериментальні ідеї, створювати гнучкі конструкції взаємодії мистецтва і бізнесу. Так, в Британії таку групу називають ARO – Artists Run Organization, в Україні прикладом успішної реалізації мистецького творчого проекту є «Jazz Kolo».

Мета

Метою дослідження є аналіз практичного досвіду музикантів, виконавців, учасників мистецького проекту, вивчення питання стратегічного планування мистецької діяльності та її подальшої інтерактивної реалізації в українському музичному просторі на прикладі творчого проекту «Jazz Kolo». Виявлено можливості використання результатів дослідження у неформальній освіті музикантів.

97

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання організації мистецьких творчих проектів цікавить дослідників з погляду створення моделі, в якій реалізуються багатозарові культурні, мистецькі, менеджментські, комунікативні ідеї. Так, М. Поплавський (2019) розглядає явище проектної діяльності – *crossover point* і його актуалізацію в мистецькій практиці як процес зростання масового попиту на видовищність музично-театрального дійства та синтез видів мистецтв, породжених втіленням нових технологій. Семантику мистецького проекту як соціокультурного явища розглядає науковець К. Давидовський (2013), який на прикладі творчої діяльності здобувачів вищої освіти Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра визначає параметри мистецького проекту як естетичної категорії й акцентує на складній комплексній структурі, об'єднаній спільною метою, а саме формування творчої особистості здобувачів, суб'єктів культурно-мистецького середовища. Іншого ракурсу набуває дослідження Г. Гагоорта (2008), в якому центральною темою є осмислення та роль стратегії у організації структури мистецького проекту, керівництва, управління та лідерства у реалізації мистецьких, культурних досягнень. Актуальність такого підходу у поєднанні мистецьких, культурологічних ідей з бізнес-структурами.

Виклад матеріалу дослідження

Практично-теоретичне дослідження віддзеркалює процеси, що відбуваються в музичному мистецтві сьогодення, зокрема в джазовій, українській імпровізаційній музиці. Об'єктом аналізу став відомий творчий проєкт «Jazz Kolo», який в багаторічній творчій діяльності (15 років) продемонстрував всі компоненти реалізації стратегічного планування: мистецькі виконавські експерименти, освітні та соціальні функції, міжнародна адаптація та подальша комунікація, ведення суміжної діяльності для покращення фінансового стану, мобільності та ефективності існування контенту на ринку культурно-мистецьких послуг.

Формування стратегічного планування означеного мистецького проєкту розпочалося з ідеї підтримки та просування української джазової музики в європейський музичний простір. Навколо українських джазових музикантів на чолі з відомим бас-гітаристом, композитором, аранжувальником, заслуженим артистом України Ігорем Закусом та представницею видавництва «Темпора» Юлією Олійник згуртувалася команда однодумців, які активно і системно створювали й реалізовували всі складові, притаманні діяльності творчого об'єднання – бізнес-структури (Закус, 2017).

Розглядаючи принципи створення стратегічного планування спостерігаємо, що в основу командної співпраці було покладено принцип ансамблевого музичування великих та малих джазових Big Band, де лідер не відокремлений від групи музикантів, а кожен член команди виконує свою роль. У джазовій композиції – це фрагмент імпровізації, що об'єднує виконавців і спрямовує їх до здійснення поставленої мети. Така структура існування команди нівелює роль лідера як авторитарного керівника, переносить відповідальність за реалізацію будь-якого проєкту на кожного виконавця, створює систему комунікації та надає поштовх до експерименту, мобільності та зміни правил у формуванні команди.

На початку свого існування, як зазначив І. Закус (2017), в коло реалізації інтересів проєкту зайшли відомі українські музиканти – Р. Іванов, Н. Лебедева, А. Менделенко, О. Саранчин, О. Лебеденко, В. Шабалтас, Ю. Шепета та ін. Паралельно здійснювалася рекламна компанія видавництвом «Темпора», яка підтримувала намагання музикантів популяризувати український джаз, виховувати публіку на кращих зразках імпровізаційної музики, створеної на фольклорних джерелах. Подібні комунікативні зв'язки розширили можливості творчого проєкту, надали йому гнучкості, варіативності у використанні неформальних моделей/кластерів (Бряко та ін., 2021). Слід зазначити, що головним стрижнем успішного довготривалого існування мистецького проєкту є його стратегічне планування. Розглянемо деякі компоненти, що формували стратегію діяльності мистецького проєкту «Jazz Kolo».

По-перше, залучення до діяльності молодих поколінь джазових музикантів, які привнесли нові ідеї у стильові, жанрові, формотворчі компоненти музичного матеріалу, урізноманітнили інструментарій. Серед таких виконавців виокремимо Д. Аду, С. Балалаєва, І. Єреська, К. Іоненка, О. Лукачову, Т. Лукашеву, В. Павелка, О. Пашковського, О. Полякова, І. Червінську, С. Чумакова та ін.

По-друге, систематизація проведення мистецьких заходів, що дозволило досягти постійної зацікавленості слухачів та розширення кола поціновувачів

джазової музики. Наступним вдалим кроком стало залучення до реалізації проекту концертного майданчика – камерної зали Національного палацу мистецтв «Україна» під керівництвом Р. Недзельського, в особі якого також поєднувалися якості керівника-лідера, продюсера та виконавця-музиканта. Цей крок підсилює фінансову складову проекту і долучив до співпраці бізнесові кола друзів джазової музики. Акцентуємо на тому, що розширення кола учасників проекту, динамічність та мобільність у реалізації стратегічного плану, новації у структурі та моделі комунікації стали можливими тільки завдяки основній меті членів команди – популяризації української музичної культури в європейському просторі.

Наступний компонент пов'язаний з освітніми функціями, які стали джерелом залучення студентської молоді до практичної діяльності, до обміну інформацією у музично-виконавській царині та управлінській, організаційній площині. Це відбувалося на різноманітних фестивалях, виконавських конкурсах, мистецьких заходах, під час яких студенти виконували різноманітні ролі: виконавців, аранжувальників, композиторів, менеджерів. У неформальних новаторських командах комунікації викладачів та студентів змінювалися залежно від ідеї та мети заходу – від ролі виконавця, викладача до коучера, менеджера, психолога, звукорежисера, журналіста, фотографа, фасилітатора. Цей досвід опанування різноманітними функціями надає можливість здобувачам вищої освіти надалі втілювати практичні знання у створенні мистецьких проєктів, формуванні стратегічного плану, комунікативної моделі для втілення оригінальних культурно-мистецьких та бізнесових ідей.

Велику роль у просуванні освітніх функцій зіграло запрошення лідером «Jazz Kolo» джазових музикантів, засновників виконавських шкіл Європи та Америки, відомих методистів, аранжувальників, композиторів для проведення різноманітних майстер-класів. Так, конструювання авторських моделей освітнього функціонування в режимі реального часу, практичне засвоєння навичок музичування в межах трансляції досвіду, активізації пізнавальної діяльності є найбільш ефективними засобами обміну та популяризації сучасних технологій, методик, програм для підвищення професійної компетентності (Пістунова, 2021, с. 225). Впровадження такого компонента не тільки розширило діапазон діалогової комунікації між виконавськими школами, так званий горизонтальний простір, де було створено мистецьке поле для обміну музичними ідеями, технологіями, а й надало новий поштовх до збільшення кількості структурних сегментів, які відіграли позитивну роль у побудові стратегічного планування і зміцненні вертикального простору взаємодії членів команди у досягненні бізнес-мети.

Наступним кроком стала міжнародна комунікація з відомими європейськими музикантами (Матіасом Шріфлем, Марекком Кадзелею, Мацеком Кадзелею), які як виконавці, аранжувальники, композитори, викладачі, менеджери, популяризатори українського контенту в Європі брали участь у формуванні довгострокового стратегічного планування і побудові багатозарового бізнес-проєкту. Активний обмін музичною інформацією національних джерел тих країн, які були представлені в різноманітних мистецьких проєктах, система взаємодії різних культурних середовищ збагатили команду і довели, що у формуванні стратегічного плану будь-якого мистецького бізнес-проєкту можливо досягнути успіху

в його реалізації, використовуючи децентралізовану модель групової комунікації, підпорядковану ідеї та відповідній структурі команди.

Одним з важливих сегментів є суміжна діяльність членів команди, яка полягає у створенні медійного цифрового контенту та існує для підтримки й популяризації української музики та джазових виконавців, для просування освітніх та соціальних проєктів. За період існування «Jazz Kolo» медійний контент команди має широке розмаїття прибуткових і неприбуткових проєктів. Створена колекція записів концертів (15 DVD та 16 CD-дисків); антологія авторської джазової музики (5 CD-збірок); телевізійні програми (140); відеоверсії концертних програм; окремі збірки студійних записів українських інструменталістів (фортепіано, гітара, саксофон, бас-гітара, барабани); відеозаписи майстер-класів; працює радіохвиля в Україні та Польщі, теле- та радіо інтерв'ю; буклети та фотоальбоми; розповсюдження мистецьких заходів в соцмережах (<https://www.facebook.com/jazzkolo/>). Інтенсивна суміжна діяльність членів команди є визначальним чинником у багатшаровому культурному та мистецькому проєкті. Її роль, що полягає у підтримці й популяризації здобутків музикантів, освітніх та соціальних програм, залученні й вихованні слухацької аудиторії, формулюванні фінансового сегмента проєкту, його стратегічного планування, скерована на пошук та спільний знаменник якісного мистецького продукту.

Висновки

Підсумовуючи аналіз мистецької діяльності творчого проєкту «Jazz Kolo» констатуємо, що комплексний підхід до створення, формування стратегічного плану мистецького бізнес-проєкту можливий за використання децентралізованої моделі групової комунікації. Ідея інтеграції українського музичного контенту у світовий культурний простір, активний обмін музичною інформацією, система взаємодії різноманітних культурних середовищ реалізовані у гнучкій варіативній структурі, що завдяки мобільності та динамічності довготривалий час перебуває на ринку культурно-мистецьких послуг.

Представлена модель творчого проєкту може бути реалізована в будь-якому мистецькому напрямі: візуальному, театральному, хореографічному, образотворчому. Використання компонентів/сегментів структури в різноманітних трансформаціях дає змогу інтегрувати особисті творчі досягнення у мистецьке, культурно-соціальне середовище.

Список бібліографічних посилань

- Брояко, Н. Б., Дорофєєва, В. Ю., Ковмір, Н. В., & Пістунова, Т. В. (2021, 10-12 лютого). Застосування науково-освітніх кластерів у мистецьких ЗВО: контури проблеми. In *The world of science and innovation, Abstracts of the 7th International Scientific and Practical Conference, London* (pp. 387-392). Cognum Publishing House.
- Гагоорт, Г. (2008). *Менеджмент мистецтва: Підприємницький стиль* (Б. Шумилович, пер.). Літопис.

- Давидовський, К. (2013). Семантика мистецького проекту (на прикладі ініціатив Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра 1990-2000-х років). *Культурологічна думка*, 6, 160-164.
- Закус, І. М. (2017). «Джаз-Коло» в українському культурному просторі. *Молодий вчений*, 11(51), 562-565.
- Пістунова, Т. В. (2021). Майстер-клас як складова професійно-практичної підготовки музикантів. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*, 4(2), 219-230. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.4.2.2021.245800>
- Поплавський, М. М. (2019). Мистецький проект: дискурс художньої культури початку нового тисячоліття (у точці перетину – crossover point). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 1, 248- 254.

References

- Broiako, N., Dorofieieva, V., Kovmir, N., & Pistunova, T. (2021, February 10-12). Zastosuvannia naukovo-osvitnikh klasteriv u mystetskykh ZVO: kontury problemy [Application of scientific and educational clusters in art institutions of higher education: contours of the problem]. In *The World of Science and Innovation*, Abstracts of the 7th International Scientific and Practical Conference, London (pp. 387-392). Cognum Publishing House [in Ukrainian].
- Davydovskyi, K. (2013). Semantyka mystetskoho proektu (na prykladi initsiatyv Kyivskoho instytutu muzyky im. R. M. Hliiera 1990-2000-kh rokiv) [Semantics of the art project (on the example of the initiatives of the R. Gliier Kyiv Institute of Music 1990-2000)]. *Kulturolohichna dumka* [The Culturology Ideas], 6, 160-164 [in Ukrainian].
- Hagoort, G. (2008). *Menedzhment mystetstva: Pidpriumnytskyi styl* [Art Management: Entrepreneurial Style] (B. Shumylovych, Trans.). Litopys [in Ukrainian].
- Pistunova, T. (2021). Maister-klas yak skladova profesiino-praktychnoi pidhotovky muzykantiv [Master class as part of musicians professional and practical training]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Serii: Muzychne mystetstvo* [Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Musical Art], 4(2), 219-229. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.4.2.2021.245800> [in Ukrainian].
- Poplavskyi, M. (2019). Mystetskyi proekt: dyskurs khudozhnoi kultury pochatku novoho tysiacholittia (u tochtsi peretynu – crossover point) [Art project: the discourse of artistic culture of the beginning of the new millennium (at the intersection – crossover point)]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv* [National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald], 1, 248- 254 [in Ukrainian].
- Zakus, I. (2017). "Dzhaz-Kolo" v ukrainskomu kulturnomu prostori ["Jazz-Kolo" in Ukrainian cultural space]. *Molodyi vchenyi* [Young Scientist], 11(51), 562-565 [in Ukrainian].

STRATEGIC PLANNING PECULIARITIES OF AN ART PROJECT ON THE EXAMPLE OF UKRAINIAN “JAZZ KOLO” BY I. ZAKUS: EDUCATIONAL AND SOCIAL CONTEXT

Tetiana Pistunova

Associate Professor at the Department of Music Art;
ORCID: 0000-0002-8418-9044; e-mail: tetanapistunova@ukr.net
Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

Abstract

The purpose of the research is to analyze the practical experience of musicians, performers, and participants of an art project, to study the issues of strategic planning of artistic activity and its further interactive realization in the Ukrainian music space on the example of “Jazz Kolo” creative project. The article considers the peculiarities of strategy formation in the organization of an art project, the interaction and relationship of the existence’s parameters and the development of the structure using democratic approaches to dialogue between members of the art team. Possibilities of using research results in the non-formal education of musicians are revealed. **The research methodology** consists in general scientific methods and approaches in particular: system approach – for structuring and generalization of the organization strategy of a creative project; analytical – to study the scientific and practical experience of this problem; axiological – to identify the importance of the synthesis of artistic, cultural and special professional issues **The scientific novelty of the research** is the study of the art project in the Ukrainian music space as a complex phenomenon; the components of strategic project planning (artistic performance experiments, educational and social functions, international adaptation and communication, and related activities to create a financial basis, mobility and efficiency of existence, creating content in the market of cultural and artistic services) are substantiated. **Conclusions.** With a comprehensive approach to creating a model of the organization of an art project, a system of interaction of different cultural environments, active exchange of musical information between countries, project participants enriched the team “Jazz Kolo” and proved that in the formation of a strategic plan of any art business project it is possible to succeed in its implementation, using a decentralized model of group communication, subordinate to the idea and the appropriate team structure.

Keywords: jazz; art project; strategic planning; project model; ensemble music-making

